

*Anna Tunia**

PROCEDURA ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA „KONKORDATOWEGO” – ADMINISTRACYJNA CZY CYWILNA?

Streszczenie. Procedura zawarcia małżeństwa „konkordatowego” obejmuje zespół określonych czynności, których spełnienie jest konieczne dla skutecznego zaistnienia małżeństwa na płaszczyźnie prawa polskiego oraz prawa własnego Kościoła katolickiego. W jej toku można wyróżnić kilka etapów, tj. czynności poprzedzające zawarcie małżeństwa, czynności związane z zawarciem małżeństwa i czynności związane z rejestracją małżeństwa. Przedmiotowa problematyka zawiera w sobie zarówno elementy administracyjnoprawne, jak i cywilnoprawne. Celem artykułu jest ustalenie, które z elementów procedury zawarcia małżeństwa „konkordatowego” mają charakter administracyjny, a które z nich wchodzi w zakres zainteresowania prawa cywilnego. Ponadto zwrócono uwagę na tryb uregulowania przepisów normujących procedurę zawarcia małżeństwa „konkordatowego” w kontekście recepcji norm prawnokanonicznych na płaszczyźnie wymienionych dziedzin prawa polskiego.

Słowa kluczowe: małżeństwo konkordatowe, procedura administracyjna, procedura cywilna, urząd stanu cywilnego, duchowny, nupturienci.

1. UWAGI WSTĘPNE

Procedura zawarcia małżeństwa „konkordatowego” obejmuje zespół określonych czynności, których spełnienie jest konieczne dla skutecznego zaistnienia małżeństwa na płaszczyźnie prawa polskiego oraz prawa własnego Kościoła katolickiego. W jej toku wyróżnić można kilka etapów:

- 1) czynności poprzedzające zawarcie małżeństwa,
- 2) czynności związane z zawarciem małżeństwa,
- 3) czynności związane z rejestracją małżeństwa.

Przedmiotowa problematyka zawiera w sobie zarówno elementy administracyjnoprawne jak i cywilnoprawne. Celem niniejszego opracowania jest ustalenie, które z elementów procedury zawarcia małżeństwa „konkordatowego” mają charakter administracyjny, a które z nich wchodzi w zakres zainteresowania prawa cywilnego. Ponadto zwrócono uwagę na tryb (sposób) uregulowania przepisów normujących procedurę zawarcia małżeństwa „konkordatowego” w kontekście recepcji norm prawnokanonicznych na płaszczyźnie wymienionych dziedzin prawa polskiego.

* Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, Katedra Prawa Technologii Informacyjnych i Komunikacyjnych, atunia@kul.lublin.pl.

2. PROCEDURA POPRZEDZAJĄCA ZAWARCIE MAŁŻEŃSTWA „KONKORDATOWEGO”

Procedura zawarcia małżeństwa „konkordatowego” inicjowana jest przez samych nupturientów, ponieważ to oni są podmiotami bezpośrednio zainteresowanymi uzyskaniem skutków cywilnych dla małżeństwa kanonicznego. Etap wstępny tej procedury – określany jako „czynności poprzedzające zawarcie małżeństwa” lub „czynności przedwstępne” – wiąże się z koniecznością uzyskania przez nupturientów zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa (art. 4¹ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t.j. Dz. U. 2015, poz. 2082 ze zm.; dalej: k.r.o.). W tym celu obowiązani są zwrócić do właściwego organu administracji publicznej o wydanie takiego dokumentu.

Organem uprawnionym do wydania zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa jest kierownik urzędu stanu cywilnego (USC) lub jego zastępca (zob. art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, Dz. U. 2014, poz. 1741 ze zm.; dalej: p.a.s.c.), a więc podmiot posiadający kompetencje do załatwiania określonego rodzaju spraw z zakresu administracji publicznej na podstawie odpowiednich przepisów materialnoprawnych (Szadok-Bratuń 2013, 94). Kierownikiem USC z mocy samego prawa jest wójt (burmistrz, prezydent miasta). Na stanowisku kierownika USC może też zostać zatrudniona inna osoba¹. Jeśli chodzi o kompetencję terytorialną, to obecnie w związku z tzw. „odmiejscowieniem” niektórych czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, dokonanym w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, jest to kierownik urzędu stanu cywilnego wybrany przez nupturientów (art. 15 ust. 1 p.a.s.c.)². Właściwość miejscowa kierownika USC winna być przy tym rozumiana jako zdolność prawna do rozpoznania i załatwienia spraw z zakresu rejestracji stanu cywilnego, które nastąpiły w obszarze okręgu rejestracji stanu cywilnego, tj. gminy (art. 6 ust. 2 p.a.s.c.). Natomiast w odniesieniu do organu wydającego zaświadczenie o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa nie stosuje się przepisów o właściwości instancyjnej, ponieważ – jak podkreśla się w literaturze przedmiotu – prawo polskie nie zna urzędów stanu cywilnego niższego i wyższego stopnia (Szadok-Bratuń 2013, 94–96; Borkowski 1989, 99).

¹ W okręgach liczących poniżej 50 tys. mieszkańców, wójt (burmistrz, prezydent miasta) obligatoryjnie zatrudnia zastępcę kierownika urzędu stanu cywilnego oraz fakultatywnie może zatrudnić inną osobę na stanowisku kierownika urzędu stanu cywilnego (art. 6 ust. 4 p.a.s.c.). W okręgach liczących powyżej 50 tys. mieszkańców wójt (burmistrz, prezydent miasta) obligatoryjnie zatrudnia inną osobę na stanowisku kierownika urzędu stanu cywilnego oraz fakultatywnie może zatrudnić zastępcę lub zastępców kierownika urzędu stanu cywilnego (art. 6 ust. 5 p.a.s.c.).

² Do czasu wejścia w życie tej ustawy (tj. do 1 marca 2015 r.) był to kierownik miejsca zamieszkania jednej ze stron. Zob. art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. 1986, Nr 36, poz. 180 ze zm.).

Kierownik USC jako organ administrujący zobowiązany jest, w toku procedury poprzedzającej zawarcie małżeństwa „konkordatowego”, do dokonania określonych czynności przygotowawczych. Przede wszystkim na podstawie złożonych lub przedstawionych przez strony dokumentów niezbędnych do zawarcia małżeństwa (art. 3 § 1 k.r.o.), tj.:

- dowodów tożsamości,
- pisemnych zapewnień o braku wiedzy co do istnienia między nupturientami okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa,
- oświadczeń o wyborze nazwiska (nazwisk), które będą nosili po zawarciu małżeństwa,
- oświadczeń w sprawie nazwisk dzieci zrodzonych z tego małżeństwa,
- a także dołączonych – ewentualnie – zezwoleń na zawarcie małżeństwa (art. 76 ust. 1 p.a.s.c.),

obowiązany jest sporządzić pisemne zaświadczenie³ o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa (art. 81 p.a.s.c.), a w razie powzięcia wiadomości o istnieniu takiej okoliczności między nupturientami – winien odmówić wydania zaświadczenia, o czym obowiązany jest pisemnie zawiadomić osoby, których odmowa ta dotyczy (art. 5 k.r.o., art. 89 ust. 2 p.a.s.c.). W takim wypadku nupturientci (w terminie 14 dni od otrzymania zawiadomienia kierownika USC) mają prawo zwrócić się do sądu (właściwego ze względu na siedzibę USC) o rozstrzygnięcie, czy okoliczność, ze względu na którą kierownik USC odmówił wydania zaświadczenia, uzasadnia tę odmowę. Rozstrzygnięcie sądu jest wiążące dla kierownika USC (Tunia 2008a, 362).

Jak wynika z przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, kierownik USC obowiązany jest ponadto dokonać stosownego pouczenia nupturientów, tzn. wyjaśnić im doniosłość zawieranego związku małżeńskiego, przepisy regulujące prawa i obowiązki małżonków oraz przepisy o nazwisku małżonków i nazwisku ich dzieci (art. 3 § 3 k.r.o.), a także – wydając zaświadczenie o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa – powinien poinformować nupturientów o dalszych czynnościach koniecznych do zawarcia małżeństwa (art. 4¹ § 3 k.r.o.) (Tunia 2005, 230–231).

Na etapie poprzedzającym zawarcie małżeństwa określone czynności realizuje również duchowny jako przedstawiciel jednostki organizacyjnej Kościoła (parafii), w której ma zostać zawarte małżeństwo „konkordatowe”. Z przepisów

³ Zaświadczenie to zawiera dane, które zostały taksatywnie wymienione w art. 81 p.a.s.c. Są to: 1) nazwiska i imiona osób, które zamierzają zawrzeć małżeństwo, ich nazwiska rodowe, stan cywilny oraz daty i miejsca urodzenia; 2) nazwiska i imiona oraz nazwiska rodowe ich rodziców; 3) nazwisko, które każdy z małżonków będzie nosił po zawarciu małżeństwa; 4) zgodne oświadczenie w sprawie nazwisk przyszłych dzieci, oraz 5) zapewnienie, że nie zachodzą przeszkody, o których mowa w art. 10–15 k.r.o. (art. 81 pkt 1–5 p.a.s.c.). Urzędowy wzór zaświadczenia określony jest w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 1751).

prawa polskiego wynika, że do jego obowiązków na tym etapie należy przyjęcie ważnego zaświadczenia kierownika USC o braku między nupturientami okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa. Przepis art. 8 § 1 k.r.o. stanowi bowiem, że „duchowny [...] nie może przyjąć oświadczeń stron przewidzianych w art. 1 § 2 [k.r.o.] bez uprzedniego przedstawienia mu [ważnego – przyp. A.T.] zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, sporządzonego przez kierownika urzędu stanu cywilnego”. Obecnie zaświadczenie to jest ważne przez 6 miesięcy od jego wydania (art. 4¹ § 2 k.r.o.)⁴. W świetle nowych przepisów ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego duchowny nie jest zaś zobowiązany do dokonywania, w toku czynności przedwstępnych, pouczenia nupturientów o przepisach prawa polskiego dotyczących małżeństwa i jego skutków, które przewidywało Prawo o aktach stanu cywilnego z 1986 r. (zob. art. 62a).

Oceniając charakter prawny czynności dokonywanych w toku procedury poprzedzającej zawarcie małżeństwa „konkordatowego”, należy stwierdzić, iż jest to procedura *stricte* administracyjna. Podmiotami inicjującymi to postępowanie są nupturienti, którzy – celem uzyskania zaświadczenia wymaganego do zawarcia małżeństwa „konkordatowego” – składają do organu administracji publicznej (tj. kierownika USC) swojego rodzaju „wniosek”, czyli zapewnienie⁵, że nie zachodzą między nimi przeszkody uniemożliwiające zawarcie małżeństwa.

⁴ Obecne przepisy nie określają natomiast liczby egzemplarzy zaświadczenia o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa wydawanych przez kierownika USC. W praktyce kierownik USC wydaje trzy egzemplarze tego dokumentu. Taką liczbę egzemplarzy wydawanego zaświadczenia określały przepisy obowiązujące przed wejściem w życie ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego z 2014 r.

⁵ Zapewnienie takie – zgodnie z art. 76 ust. 4 p.a.s.c. – powinno zawierać następujące dane: 1) nazwiska i imiona osób zamierzających zawrzeć małżeństwo, ich nazwiska rodowe, PESEL, stan cywilny, obywatelstwo, datę i miejsce urodzenia oraz oznaczenie przedstawionych dokumentów tożsamości; 2) nazwiska, imiona oraz nazwiska rodowe rodziców każdej ze stron; 3) informację zawierającą wskazanie miejsca zawarcia małżeństwa – w odniesieniu do osób, które pozostawały wcześniej w związku małżeńskim lub w odniesieniu do których prawomocnie stwierdzono nieistnienie małżeństwa; 4) informację o wspólnych dzieciach stron (z oznaczeniem ich aktów urodzenia i urzędu stanu cywilnego, w którym akty te zostały sporządzone); 5) oświadczenia o nazwisku (nazwiskach), które będą nosiły osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo po jego zawarciu oraz oświadczenia o nazwisku dzieci zrodzonych z tego małżeństwa; 6) oświadczenie, że nie zachodzą między stronami przeszkody uniemożliwiające zawarcie małżeństwa określone w art. 10–15 k.r.o., które składane jest pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia; 7) informację o pouczeniu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia; informacja ta *de facto* zastępuje pouczenie organu, o czym wyraźnie stanowi ustawodawca w art. 76 ust. 5, zd. drugie p.a.s.c.; 8) adres do korespondencji nupturientów; 9) podpisy stron oraz podpis kierownika USC przyjmującego powyższe zapewnienie. Urzędowy wzór takiego zapewnienia określony został w załączniku nr 35 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 stycznia 2015 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 194). Składa się ono z dwóch części: część I wypełnia kobieta zamierzająca zawrzeć małżeństwo, a część II – mężczyzna.

Nupturienti są tu stronami w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 28 k.p.a.). Organem przyjmującym zapewnienie i wydającym zaświadczenie o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa jest kierownik USC, który jako organ administrujący wykonuje określone zadania z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Jego czynności prowadzone w tym etapie procedury zawarcia małżeństwa „konkordatowego” mają charakter kontroli prewencyjnej (Szadok-Bratuń 2013, 169). W jej toku kierownik USC musi bowiem zweryfikować prawną zdolność nupturientów do zawarcia małżeństwa. Z kolei duchowny, przyjmujący od nupturientów zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, wykonuje to zadanie jako przedstawiciel organu jednostki organizacyjnej kościoła (parafii) na podstawie odpowiedniego zlecenia zawartego w przepisach państwowych, tj. art. 8 § 1 k.r.o., zwierającego upoważnienie do podejmowania przez niego czynności w tym etapie postępowania.

Elementem procedury wstępnej zawarcia małżeństwa „konkordatowego”, mającym charakter *stricte* cywilny, są natomiast okoliczności negatywne zawarcia małżeństwa, których brak między stronami ma poświadczać dokument wydawany przez kierownika USC. Okoliczności te są normowane przepisami art. 10–15 k.r.o. Kodeks ten określa też wiele obowiązków kierownika USC związanych z przygotowaniem do zawarcia małżeństwa „konkordatowego”⁶. Do dziedziny prawa cywilnego należy ponadto sądowa kontrola zasadności odmowy wydania przez kierownika USC zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, która dokonywana jest przez sąd powszechny, a nie administracyjny. Jest to – jak podkreśla się w doktrynie – swojego rodzaju konstrukcja łącząca postępowanie administracyjne prowadzone przed kierownikiem USC oraz cywilne prowadzone przez sąd powszechny, gdzie to pierwsze jest warunkiem wszczęcia i prowadzenia drugiego (Szadok-Bratuń 2013, 164).

3. PROCEDURA ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA „KONKORDATOWEGO”

Drugi etap procedury zawarcia małżeństwa „konkordatowego” obejmuje ciąg działań należących do nupturientów i duchownego. Do nupturientów na tym etapie postępowania należy:

- złożenie oświadczeń o zawarciu małżeństwa podlegającego prawu wewnętrznemu Kościoła katolickiego, tj. małżeństwa kanonicznego,
- złożenie oświadczeń woli jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu (tj. zgodnie z brzmieniem art. 10 ust. 1 pkt 2 konkordatu

⁶ Są to: 1) odebranie dokumentów koniecznych do zawarcia małżeństwa (art. 3 § 1 k.r.o.); 2) wyjaśnienie przepisów dotyczących praw i obowiązków małżeńskich (art. 3 § 3 k.r.o.); 3) wydanie zaświadczenia o braku przeszkód (art. 4¹ § 1 k.r.o.); 4) odmowa wydania zaświadczenia o braku przeszkód w sytuacji ich istnienia (art. 5 k.r.o.); 5) pouczenie o dalszych czynnościach koniecznych do zawarcia małżeństwa (art. 4¹ § 3 k.r.o.).

złożenie tzw. dodatkowego oświadczenia woli o uzyskaniu skutków cywilnych dla małżeństwa kanonicznego).

Natomiast zbiór kompetencji duchownego realizowanych w tym etapie postępowania wyczerpuje się w działaniach polegających na:

– przyjęciu od nupturientów oświadczeń woli dotyczących jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu i prawu kanonicznemu (art. 1 § 2 k.r.o.),

– sporządzeniu zaświadczenia stwierdzającego złożenie oświadczeń przewidzianych w art. 1 § 2 k.r.o. (art. 8 § 2 k.r.o.).

Oświadczenia woli jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu duchowny ma przyjąć podczas jednoczesnego zawierania przez strony małżeństwa kanonicznego, na co wskazuje użyty w art. 1 § 2 k.r.o. zwrot: „mężczyzna i kobieta zawierający związek małżeński podlegający prawu wewnętrznemu Kościoła albo innego związku wyznaniowego w obecności duchownego oświadczają wolę jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu”. Zgodnie z zasadą *lex retro non agit*, oświadczenia te winny zostać odebrane przed, a nie po przyjęciu oświadczeń o zawarciu małżeństwa kanonicznego (tj. po złożeniu przysięgi religijnej). W następstwie tych oświadczeń duchowny obowiązany jest do sporządzenia zaświadczenia o zawartym małżeństwie⁷, stwierdzając w jego treści zaistnienie dwóch zdarzeń prawnych, tj.:

– zawarcie małżeństwa podlegającego prawu kanonicznemu,

– złożenie przez strony oświadczeń, o których mowa w art. 1 § 2 k.r.o.

Określając charakter zdarzeń następujących w tym etapie postępowania, trzeba stwierdzić przede wszystkim, że zawarcie małżeństwa kanonicznego może być rozpatrywane zarówno jako element procedury zmierzającej do rejestracji małżeństwa zawieranego w trybie art. 1 § 2 k.r.o., co znajduje się w gestii zainteresowania prawa administracyjnego, jak też jako przesłanka konieczna zawarcia małżeństwa cywilnego (ewentualnie element tej przesłanki), co z kolei wchodzi w zakres zainteresowania prawa cywilnego (a ściślej – prawa rodzinnego) (Tunia 2015, 203). Zgodnie z obowiązującymi przepisami małżeństwo cywilne przed duchownym (tj. małżeństwo „konkordatowe”) może bowiem zostać zawarte jedynie podczas jednoczesnego zawierania małżeństwa kanonicznego (Ignatowicz, Nazar 2005, 88–92). Zawarcie małżeństwa kanonicznego jest zatem nieodłącznym elementem procedury zawarcia małżeństwa w trybie art. 1 § 2 k.r.o. (małżeństwa „konkordatowego”).

Zawarcie małżeństwa kanonicznego postrzegane jest jednak nie tylko jako część procedury mającej na celu zawarcie małżeństwa „konkordatowego”, lecz także jako przesłanka jego zaistnienia (Majer 2014, 59; 2009, 201; Wójcik 2010,

⁷ Urzędowy wzór zaświadczenia określa załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 1751).

111) lub jako element tej przesłanki, którym jest złożenie oświadczeń woli jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu. Nie ulega wątpliwości, że oświadczenia te nie są samoistne, to znaczy, że mogą one zostać złożone jedynie w związku z zawieraniem małżeństwa kanonicznego. Nie oznacza to jednak, iż małżeństwo kanoniczne musi w każdym przypadku zostać skutecznie zawarte. O skutkach kanonicznych decyduje bowiem właściwa władza kościelna, działając na podstawie przepisów prawa wewnętrznego Kościoła (Góralski 2009, 113; Mezglewski 2014, 111).

Trzeba jednak zauważyć, że skutki, jakie ma wywołać oświadczenie składane zgodnie z art. 1 § 2 k.r.o., nie różnią się od oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński składanych przez nupturientów wobec kierownika USC w trybie art. 1 § 1 k.r.o. Przedmiotem tych oświadczeń jest bowiem wola wstąpienia w związek małżeński, a skutkiem – zawarcie małżeństwa. Również wymogi formalne tych oświadczeń są analogiczne. Oświadczenia składane w trybie art. 1 § 2 k.r.o. muszą być złożone przez nupturientów różnej płci, muszą być zgodne, podczas ich składania nupturienti muszą być jednocześnie obecni oraz muszą być one złożone wobec uprawnionego podmiotu urzędowego. Zatem kwestia regulacji wymogów dotyczących składania oświadczeń należy do sfery prawa cywilnego.

Dokonując oceny charakteru tych oświadczeń, można uznać, że na gruncie prawa cywilnego dochodzi do recepcji norm prawa kanonicznego. Przedmiotowe oświadczenia w pełni wyczerpują bowiem swoją treść, przy uwzględnieniu, iż nieodłącznym ich elementem jest złożenie przez nupturientów oświadczenia o zawarciu małżeństwa kanonicznego (podobnie: Nazar 1996, 88–89; Sokołowski 2005, 30–31; Strzebińczyk 2003, 83; odmiennie: Smyczyński 2005, 32). Charakter tej recepcji jest jednak dość specyficzny (nie jest to recepcja terminologiczna, ale normatywna). Recepcja ta zakłada wywołanie określonych skutków prawnych w obszarze prawa państwowego – w przypadku zaistnienia zdarzenia prawnego dokonanego w obszarze prawa wewnętrznego Kościoła katolickiego. Skutki te nie następują jednak w sposób automatyczny, lecz dopiero po spełnieniu wymogów określonych w prawie państwowym, w tym m.in. po dokonaniu cywilnej rejestracji małżeństwa.

Wymogiem formalnym zawarcia małżeństwa „konkordatowego” jest – poza wymienionymi przesłankami – także obecność podmiotu urzędowego kompetentnego do przyjęcia oświadczeń stron. Jego określenie leży w obszarze zainteresowania prawa administracyjnego. Należy jednak zauważyć, że prawo administracyjne określa duchownego w sposób odrębny dla dwóch podstawowych zadań, czyli:

- przyjęcia oświadczeń woli dotyczących jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu i kanonicznemu (art. 8 § 2 k.r.o. w zw. z art. 1 § 2 k.r.o.),
- sporządzenia zaświadczenia stwierdzającego złożenie oświadczeń przewidzianych w art. 1 § 2 k.r.o. (art. 8 § 2 k.r.o.).

Określenie duchownego jako podmiotu kompetentnego do przyjęcia oświadczeń o zawarciu małżeństwa w trybie art. 1 § 2 k.r.o. nastąpiło poprzez odwołanie się do przepisów prawa wewnętrznego Kościoła katolickiego (i odpowiednio innych uprawnionych związków wyznaniowych). W ustawie o stosunku państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej postanowiono bowiem, że „osobę duchowną, przed którą składa się oświadczenia o zawarciu małżeństwa, określa prawo kanoniczne” (art. 15a ust. 2)⁸. Oznacza to więc, iż na płaszczyźnie prawa administracyjnego nie została sformułowana definicja „duchownego jako podmiotu urzędowego zawarcia małżeństwa”, lecz w zakresie tego pojęcia dokonano recepcji przepisów prawa wewnętrznego Kościoła katolickiego, dotyczących podmiotu urzędowego wykonującego określone zadania w zakresie administracji stanu cywilnego.

Trzeba jednak również zauważyć, że określenie duchownego kompetentnego do przyjęcia oświadczenia o zawarciu małżeństwa w trybie art. 1 § 2 k.r.o. nastąpiło, na płaszczyźnie prawa administracyjnego, nie tylko w ustawie indywidualnej Kościoła katolickiego, lecz także w akcie wykonawczym do ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego, wydanym na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 91 tej ustawy, tj. w obwieszczeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z 5 lutego 2015 r. w sprawie wykazu stanowisk, których zajmowanie upoważnia do przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński oraz sporządzania zaświadczeń stanowiących podstawę sporządzenia aktu małżeństwa zawartego w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zgodnie z tym wykazem, ujętym w części I załącznika do niniejszego obwieszczenia, podmiotem kompetentnym do przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński w Kościele katolickim jest:

- 1) ordynariusz miejsca, tj.:
 - a) biskup diecezjalny,
 - b) administrator apostolski,
 - c) administrator diecezji,
 - d) wikariusz generalny,
 - e) wikariusz biskupi,
- 2) biskup polowy,
- 3) proboszcz,
- 4) administrator parafii,
- 5) duchowny odpowiednio delegowany.

W omawianym obwieszczeniu odrębnie określony został też duchowny jako podmiot kompetentny do sporządzenia zaświadczenia stanowiącego podstawę sporządzania aktu małżeństwa w urzędzie stanu cywilnego. Zgodnie z wykazem znajdującym się w części II załącznika do wspomnianego obwieszczenia MSW podmiotem takim w przypadku Kościoła katolickiego jest:

⁸ Podobne określenie zawarte jest w innych ustawach indywidualnych związków wyznaniowych posiadających prawo do procedowania małżeństw w trybie art. 1 § 2 k.r.o.

- 1) ordynariusz miejsca, tj.:
 - a) biskup diecezjalny,
 - b) administrator apostolski,
 - c) administrator diecezji,
 - d) wikariusz generalny,
 - e) wikariusz biskupi,
- 2) biskup polowy,
- 3) proboszcz,
- 4) administrator parafii,
- 5) wikariusz lub
- 6) inny duchowny odpowiednio delegowany w zastępstwie proboszcza.

Mając na uwadze powyższe uregulowanie, trzeba podnieść, że reforma prawa o aktach stanu cywilnego dokonana ustawą z 2014 r. nie uwzględniła zmian w przepisach ustaw regulujących w sposób indywidualny sytuację prawną związków wyznaniowych w państwie, pozostawiając w mocy przepisy określające „osobę duchowną”, przed którą składa się oświadczenia o zawarciu małżeństwa. Rozwiązanie to powoduje, że ten sam duchowny, tj. duchowny uprawniony do przyjęcia oświadczeń stron o zawarciu małżeństwa, określony został w dwojaki sposób – niekoniecznie kompatybilny.

Odnosząc się w dalszym wywodzie do charakteru zadań wykonywanych przez duchownego w analizowanym etapie procedury zawarcia małżeństwa „konkordatowego”, trzeba podkreślić, że mają one charakter zadań publicznych. Duchowny jako podmiot przyjmujący oświadczenia stron oraz sporządzający zaświadczenie o zawartym małżeństwie pełni – w zakresie tych czynności – rolę funkcjonariusza publicznego, któremu prawo polskie zleciło zadania należące do sfery administracji publicznej (podmiot administrujący) (Góralski 2007, 346–350; 2005, 129–130; Rakoczy 2014, 164–165). Nie chodzi tu jednak o „oddanie” duchownemu prawa do wydawania decyzji administracyjnych, lecz o powierzenie mu określonych zadań realizowanych na płaszczyźnie zadań publicznych (Boć 2005, 185–186).

Przyjmując oświadczenia stron dotyczące jednoczesnego zawarcia małżeństwa podlegającego prawu polskiemu, składane przy zawieraniu małżeństwa kanonicznego, duchowny wykonuje bowiem taką funkcję, jaką w procedurze zawierania małżeństwa w trybie art. 1 § 1 k.r.o. wykonuje kierownik USC. W doktrynie mówi się, że pełni w tym przypadku „niejako rolę urzędnika państwowego” (Osuchowska 2010, 125), co czyni na podstawie upoważnienia wynikającego z art. 1 § 2 oraz art. 8 § 2 k.r.o. Funkcję publiczną (urzędnika publicznego) duchowny spełnia także, sporządzając zaświadczenie stanowiące podstawę sporządzenia aktu małżeństwa w USC, do czego z kolei czerpie upoważnienie z mocy art. 8 § 3 k.r.o. oraz art. 91 p.a.s.c. (art. 91) i wydanych na ich podstawie aktów wykonawczych (tj. przywołanego wyżej obwieszczenia MSW z 2015 r.).

4. PROCEDURA REJESTRACJI MAŁŻEŃSTWA „KONKORDATOWEGO”

Trzecim, ostatnim etapem w procedurze zawierania małżeństwa „konkordatowego” jest jego rejestracja w urzędzie stanu cywilnego. Etap ten obejmuje czynności duchownego oraz kierownika USC.

Podstawą czynności wykonywanych przez duchownego jest art. 8 § 3 k.r.o., zgodnie z którym obowiązany jest on przekazać do USC zaświadczenie stwierdzające złożenie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński oraz zaświadczenie o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, sporządzone przez kierownika USC na podstawie art. 4¹ § 1 k.r.o. Treść art. 8 § 3 k.r.o. pozwala wnioskować, że obowiązek przekazania zaświadczeń spoczywa na duchownym zajmującym jedno ze stanowisk określonych w części II obwieszczenia MSW z 5 lutego 2015 r., czyli duchownym upoważnionym do sporządzenia zaświadczenia o zawartym małżeństwie. Zaświadczenia te winny zostać przekazane do urzędu stanu cywilnego właściwego ze względu na miejsce zawarcia małżeństwa kanonicznego w terminie 5 dni od jego zawarcia, chyba że zachowanie tego terminu jest niemożliwe z powodu siły wyższej. Duchowny może przekazać je do USC osobiście lub nadać jako przesyłkę poleconą w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego wyznaczonego w rozumieniu ustawy z 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. 2012, poz. 1529 ze zm.). W tym drugim przypadku obowiązany jest zachować dowód nadania przesyłki pocztowej.

Czynności wykonywane przez duchownego w tej fazie postępowania mającego na celu zawarcie małżeństwa „konkordatowego” mają charakter formalno-porządkowy. Duchowny nie jest bowiem wnioskodawcą w sprawie o rejestrację zawartego małżeństwa, a przekazywane przez niego zaświadczenia nie są składane w jego interesie, lecz w interesie osób zawierających małżeństwo (tj. małżonków), będących stroną postępowania mającego na celu rejestrację małżeństwa „konkordatowego”. Realizowane przez duchownego zadanie ma jednak charakter publiczny. Wykonywane jest wobec organu administracji publicznej, którym jest kierownik USC, na podstawie odpowiedniego upoważnienia określonego przepisach państwowych (art. 8 § 3 k.r.o.).

Z kolei zadania kierownika USC w tym etapie procedury zawarcia małżeństwa „konkordatowego” sprowadzają się głównie do wykonywania czynności kontrolnych (Szadok-Bratuń 2013, 300). Jest to kontrola następcza, której celem jest weryfikacja poprawności sporządzenia zaświadczenia stanowiącego podstawę rejestracji małżeństwa w urzędzie stanu cywilnego oraz terminowości i właściwości jego przekazania. Kierownik winien stwierdzić, czy zaświadczenia zostały przekazane do urzędu właściwego ze względu na miejsce zawarcia małżeństwa oraz czy nie zawierają w swej treści braków lub niezgodnych z prawem wpisów, a także czy zostały przekazane z zachowaniem wymaganego terminu⁹. W sytuacji

⁹ W razie stwierdzenia swej niewłaściwości, kierownik USC winien niezwłocznie przekazać sprawę do organu właściwego, zgodnie z art. 65 k.p.a. Jednakże w razie sporządzenia aktu

naruszenia terminu winien przede wszystkim zweryfikować, czy jego uchybienie nastąpiło z powodu działania siły wyższej. Naruszenie terminu z innej przyczyny niż siła wyższa powoduje odmowę sporządzenia aktu małżeństwa (art. 87 ust. 5 p.a.s.c.). W sytuacji zaś, gdy zaświadczenia nadane jako przesyłka polecona zostały utracone przed dotarciem do wskazanego urzędu stanu cywilnego, kierownik tego urzędu winien zwrócić się do duchownego o potwierdzenie treści utraconego zaświadczenia oraz dostarczenie dowodu nadania przesyłki (art. 87 ust. 4 p.a.s.c.). Na ich podstawie może sporządzić akt małżeństwa, jeżeli stwierdzi, że zachowany został termin określony w art. 8 § 3 k.r.o. (Czajkowska, Basior, Sorbian 2015, 193).

Pozytywny wynik czynności kontrolnych daje kierownikowi USC podstawę do wdrożenia czynności rejestracyjnych, czyli sporządzenia aktu małżeństwa. Akt ten – w przypadku małżeństw zawieranych w formie konkordatowej – winien zostać sporządzony najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego (art. 86 ust. 2 p.a.s.c.). Zaświadczenia te, zgodnie z art. 87 ust. 3 p.a.s.c., stanowią podstawę sporządzenia aktu małżeństwa zawartego w sposób określony w art. 1 § 2 k.r.o. Podstawę tę może również stanowić sądowe postanowienie o sporządzeniu aktu małżeństwa, które jest wynikiem sądowej kontroli czynności kierownika USC, dokonywanej przez sąd powszechny.

Z czynnościami rejestracyjnymi kierownika USC wiążą się obecnie pewne obowiązki o charakterze informacyjnym, polegające na tym, że kierownik USC, który sporządził akt małżeństwa, winien wystąpić – w terminie jednego dnia roboczego od dnia sporządzenia tego aktu – do kierownika USC, który przyjął od stron zapewnienie o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, o przesłanie mu tego dokumentu wraz z ewentualnym zezwoleniem na wstąpienie przez strony w związek małżeński. Z kolei kierownik USC, który przyjął takie zapewnienie, obowiązany jest przesłać je zgodnie z żądaniem w terminie trzech dni od jego otrzymania (art. 82 ust. 1–2 p.a.s.c.). Do czynności informacyjnych wykonywanych przez kierownika USC sporządzającego akt małżeństwa zawartego w trybie art. 1 § 2 k.r.o. należy też przekazanie – dla potrzeb statystyki publicznej – służbom statystyki publicznej informacji według prawa, jakiego Kościoła lub związku wyznaniowego zostało zawarte małżeństwo oraz nazwy tego Kościoła lub związku wyznaniowego (art. 87 ust. 6 p.a.s.c.).

Etap rejestracji małżeństwa „konkordatowego” ma zatem charakter administracyjny. Postępowanie to prowadzone jest przez kierownika USC, który jako

małżeństwa, mimo braku właściwości miejscowej, akt ten będzie ważny, lecz zmniejszona będzie jego moc dowodowa, co stanowi podstawę do jego unieważnienia w trybie postępowania sądowego (nieprocesowego). Zob. Szadok-Bratuń 2013, 301.

organ administracji publicznej wykonuje w jego toku określone przez to prawo zadania, dla których podstawą są zaświadczenia przekazane przez duchownego będącego realizatorem nałożonego na niego obowiązku prawnoadministracyjnego. Elementem cywilnym tego etapu postępowania jest zaś, podobnie jak w toku czynności wstępnych, sądowa kontrola odmowy sporządzenia przez kierownika USC aktu małżeństwa, która dokonywana jest przez sąd cywilny.

5. UWAGI KOŃCOWE

Zgodnie z przepisami Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r. wykonywanie władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej należy do organów administracji państwowej i rządowej oraz organów samorządu terytorialnego. Może ono zostać powierzone również organizacjom społecznym, a także, w wąskim zakresie, podmiotom prywatnym. Do kategorii podmiotów prywatnych zaliczane są osoby fizyczne, jak też inne organizacje, które nie wchodzą w zakres pojęciowy podmiotów państwowych, samorządowych i społecznych, a które uzyskują status podmiotu realizującego funkcje administracji publicznej. Nie chodzi przy tym o „oddanie” tym podmiotom prawa do wydawania decyzji administracyjnych, lecz o powierzenie im określonych zadań realizowanych na płaszczyźnie usług publicznych. Do takich podmiotów niewątpliwie należą Kościoły i inne związki wyznaniowe, które wykonują określone zadania z zakresu administracji publicznej¹⁰.

Kierownik USC jako organ administracji publicznej realizuje swe zadania w toku procedury zawarcia małżeństwa „konkordatowego” na podstawie odpowiednich uregulowań prawnoadministracyjnych określających jego pozycję jako organu rejestracji stanu cywilnego. Podstawę jego działań stanowią także normy prawnorodzinne wyznaczające określone obowiązki związane z zawarciem małżeństwa w formie konkordatowej.

Funkcje, jakie w toku tej procedury wykonuje duchowny mają natomiast charakter zadań zleconych z zakresu administracji publicznej. Podstawę do ich wykonania stanowią bowiem określone przepisy prawa państwowego. Kompetencje do przyjmowania oświadczeń o zawarciu małżeństwa duchowny czerpie z przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, natomiast kompetencje do wykonywania pozostałych zadań publicznych – z norm zawartych w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego oraz przepisów wykonawczych wydanych na podstawie tej ustawy.

Odpowiadając na pytanie postawione w tytule niniejszego artykułu, trzeba stwierdzić, że procedura zawarcia małżeństwa „konkordatowego” ma charakter administracyjny, przy czym określone elementy tej procedury (np. definicja

¹⁰ Podmioty te nie należą jednak do organów administracji publicznej w znaczeniu ustrojowym, a jedynie w znaczeniu funkcjonalnym (wąskim), ponieważ ich byt prawny nie jest regulowany przez przepisy prawa państwowego, lecz prawa wewnętrznego danego związku wyznaniowego. Zob. Góralski 2007, 5.

„duchownego” jako świadka urzędowego zawarcia małżeństwa) nie zostały uregulowane wprost w tym prawie, lecz w drodze recepcji przepisów wewnętrznych Kościoła katolickiego (i odpowiednio innych uprawnionych związków wyznaniowych). W procedurze tej występują także elementy cywilnoprawne, którymi są: przesłanki negatywne zawarcia małżeństwa, wymogi dotyczące składania oświadczeń woli o zawarciu małżeństwa, w odniesieniu do którego również dochodzi do zjawiska recepcji norm prawa kanonicznego. Elementem cywilnym jest też cywilnosądowa kontrola niektórych czynności dokonywanych przez kierownika USC.

BIBLIOGRAFIA

Źródła

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 stycznia 2015 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 194).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2015, poz. 1751).
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. 2013, poz. 267 ze zm.).
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. 2015, poz. 2082 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. 1986, Nr 36, poz. 180 ze zm.).
- Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. 2012, poz. 1529 ze zm.).
- Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. 2014, poz. 1741 ze zm.).

Literatura

- Boć, Jan. 2005. „Podmioty prywatne wykonujące funkcje administracji publicznej”. W *Prawo administracyjne*. Red. Jan Boć. Wrocław: Wydawnictwo Kolonia Ltd.
- Czajkowska, Alicja, Iwona Basior, Danuta Sorbian. 2015. *Prawo o aktach stanu cywilnego z komentarzem. Przepisy wykonawcze i związkowe oraz wzory dokumentów*. Warszawa: Lex a Wolters Kluwer Business.
- Góralski, Wojciech. 2005. „Czynność i rola duchownego przy zawieraniu małżeństwa »konkordatowego«”. W *Prawo rodzinne w Polsce i w Europie. Zagadnienia wybrane*. Red. Piotr Kasprzyk. 105–133. Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Góralski, Wojciech. 2007. „Funkcje publiczne duchownego przy zawieraniu małżeństwa konkordatowego”. W *Funkcje publiczne związków wyznaniowych. Materiały III Ogólnopolskiego Sympozjum Prawa Wyznaniowego (Kazimierz Dolny, 16–18 maja 2006)*. Red. Artur Mezglewski. 341–350. Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Góralski, Wojciech. 2009. „Konstrukcja prawna małżeństwa zawieranego w trybie art. 1 § 2 KRO”. W *Prawo rodzinne w dobie przemian*. Red. Piotr Kasprzyk, Piotr Wiśniewski. Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Ignatowicz, Jerzy, Mirosław Nazar. 2005. *Prawo rodzinne*. Warszawa: Wydawnictwo LexisNexis.
- Borkowski, Janusz (red.). 1989. *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze.
- Majer, Piotr. 2009. *Zawarcie małżeństwa kanonicznego bez skutków cywilnych*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej.

- Majer, Piotr. 2014. „Zobowiązanie małżonków do uzyskania skutków cywilnych małżeństwa kanonicznego”. W *Skutki cywilnoprawne małżeństwa kanonicznego ze szczególnym uwzględnieniem prawa w Polsce, Słowacji i Republice Czeskiej*. Red. Piotr Ryguła. 47–60. Kraków: Wydawnictwo Scriptum.
- Mezglewski, Artur. 2014. „Skutki cywilne zawarcia małżeństwa kanonicznego”. W *Skutki cywilne zawarcia małżeństwa kanonicznego ze szczególnym uwzględnieniem prawa w Polsce, Słowacji i Republice Czeskiej*. Red. Piotr Ryguła. 101–113. Kraków: Wydawnictwo Scriptum.
- Nazar, Mirosław. 1996. „Zawarcie małżeństwa według prawa polskiego z uwzględnieniem postanowień podpisanego 28 lipca 1993 r. konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską”. *Kwartalnik Prawa Prywatnego* 3: 447–510.
- Osuchowska, Marta. 2010. „Świadek kwalifikowany – duchowny obecny przy zawieraniu małżeństwa wyznaniowego ze skutkami cywilnymi w świetle przepisów wewnętrznych Kościołów i związków wyznaniowych oraz przepisów prawa polskiego”. W *Prawo państwowe a prawo wewnętrzne związków wyznaniowych. Pamiętniki VII Zjazdu Katedr i Wykładowców Prawa Wyznaniowego, Gniezno 11–12 IX 2010*. Red. Krzysztof Krasowski, Małgorzata Materniak-Pawłowska, Maksymilian Stanulewicz. 125–135. Poznań: Wydawnictwo Ars Boni et Aequi.
- Rakoczy, Bartosz. 2014. „Proboszcz jako funkcjonariusz publiczny według prawa polskiego”. W *Kościół i inne związki wyznaniowe w służbie dobru wspólnemu*. Red. Waław Uruszczak, Katarzyna Krzysztofek, Maciej Mikuła. 159–170. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Smyczyński, Tadeusz. 2005. *Prawo rodzinne i opiekuńcze*. Warszawa: C.H. Beck
- Sokołowski, Tomasz. 2005. *Prawo rodzinne. Zarys wykładu*. Poznań: Wydawnictwo Ars Boni et Aequi.
- Strzebińczyk, Jerzy. 2003. *Prawo rodzinne*. Kraków: Zakamycze.
- Szadok-Bratuń, Aleksandra. 2013. *Procedura zawierania małżeństwa „konkordatowego” w kontekście polskiego prawa administracyjnego*. Wrocław: Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.
- Tunia, Anna. 2005. „Czynności kierownika USC podejmowane przed zawarciem małżeństwa w formie wyznaniowej”. *Studia z Prawa Wyznaniowego* 8: 229–258.
- Tunia, Anna. 2008a. „Rejestracja małżeństwa cywilnego zawartego w formie wyznaniowej”. W *Małżeństwo i rodzina w prawie kanonicznym, polskim i międzynarodowym. Księga pamiątkowa dedykowana ks. prof. Ryszardowi Szychmillerowi*. Red. Tadeusz Płoski, Justyna Krzywkowska. 356–370. Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.
- Tunia, Anna. 2008b. „Wykonywanie funkcji publicznych przez duchownego w procedurze zawierania małżeństwa cywilnego w formie wyznaniowej”. *Przegląd Prawno-Ekonomiczny* 2: 33–40.
- Tunia, Anna. 2015. *Recepcja prawa wewnętrznego związków wyznaniowych w prawie polskim*. Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Wójcik, Andrzej. 2010. „W poszukiwaniu istoty małżeństwa. Przykładowe problemy związane z jej odnalezieniem w wyrokach Naczelnego Sądu Administracyjnego i Sądu Najwyższego”. *Przegląd Prawa Wyznaniowego* 2: 111–124.

Anna Tunia

PROCEDURE OF CONCLUDING ‘CONCORDAT’ MARRIAGE – ADMINISTRATIVE OR CIVIL?

Abstract. The procedure of concluding ‘concordat’ marriage covers a complex of specific actions whose fulfilment is necessary for an effective occurrence of marriage in the area of the Polish law and the Catholic Church law. In its course one can distinguish a few comprising stages, i.e. actions preceding conclusion of marriage, actions associated with concluding marriage and actions connected with registration of marriage. The subject at issue contains both administrative law and civil law elements. The goal of the article is to determine which elements from the procedure of concluding ‘concordat’ marriage have the administrative character and which of them fall within the scope of the civil law interest. Moreover, attention has been paid to a mode of regulating rules which standardize the procedure of concluding ‘concordat’ marriage in the context of reception of legal and canonical norms in the area of the mentioned fields of the Polish law.

Keywords: concordat marriage, administrative procedure, civil procedure, register office, clergyman, nupturients (prospective spouses).